

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№3

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNINI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELTIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNINI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELINI	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDAGI AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI.....	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Diilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI.....	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOYIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR.....	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiztdinovna	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI.....	224
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEKANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёров Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQRISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOPMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQRISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'ymurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliiddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кызы	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Dildora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIYAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafuz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIYAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abdvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQRISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
<i>Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva</i>	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
<i>U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev</i>	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
<i>Зайналов Ж.П., Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.</i>	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATSION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI.....	561
<i>Nasriddinov Zaynobbiddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdulnosirovich</i>	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
<i>Pirmatov Nurali Berdiyarovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
<i>O'rinov Komiljon Kozimovich</i>	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
<i>Meliyev X.T.</i>	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
<i>Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar</i>	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
<i>Ismailova Gulruh Faxriddinovna</i>	
HUDUDLARDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
<i>Azlarova Mushtariybegim Abror qizi</i>	
NORASMIY BANDLIK VA DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH TAHLILI	600
<i>Bozorova Ozoda Raximovna</i>	
DAVLAT KORXONALARINI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) ORQALI XUSUSIYLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI ("UZAUTO MOTORS" VA "O'ZBEKTELEKOM" AJ MISOLIDA).....	605
<i>Razikov Ulug'bek Zaripovich</i>	
QURILISHDA INNOVATSION FAOLIYAT TUSHUNCHASI VA TURLARI	611
<i>B.K.Abdusamatov, I.A.Yusupov</i>	
ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ПОДВИЖНЫХ ПЕСКОВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ВДОЛЬ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ	615
<i>Лесов Кувандык Сагинович, Хуршида Абдимуминовна</i>	
SURXONDARYO VILOYATI TUMANLARIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH OMILLARI.....	621
<i>Qosimova Nodira Saidovna</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA RENTABELLIKNI OSHIRISH STRATEGIYALARI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	627
<i>Sanjarbek Sotvoldiyev Dilshodbek o'g'li, Qodirov Zohidjon Eraliyevich</i>	

YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATI TEKSHIRUVLARIGA OID ILMIY TALQINLARNING TAHLILI.....	632
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
QUYOSH ISSIQXONALARIDA QUYOSH ENERGETIK QURILMALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA TEXNIK YECHIMLARI	640
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
IT-KORXONALARIDA INVESTITSIYA VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI TAHLILI.....	648
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN LOYIHALAR TAHLILI	655
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ И ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОДОТРАСЛЕЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА.....	666
Уролова Севара Бехзод кизи	
MAHALLIY BUDJETLARNI SHAKLLANTIRISH VA TAQSIMLASH JARAYONIDA FUQAROLAR ISHTIROKI: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	672
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
TRANSPORT SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA.....	677
Mirzayeva Dildora Inomovna, Alijonov Ahadjon Hasanboy o'g'li	
BOSHQARUV ETIKASINING ZAMONAVIY BIZNESDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	686
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI	694
Sh.A.Sultonov	
MINTAQAVIY INVESTITSION SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINING ROLI	700
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
MASHINASOZLIKDA DETALLARNI SARALAB YIG'ISHNING AFZALLIGI VA AHAMIYATI	705
Baxramov Faxridin Xuzriddinovich, Abdixamidov Nurbek Ural o'g'li, Abdullayev Djura Xudoyorovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ МЕХАНИЗМОВ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ ЭСКРОУ-СЧЕТОВ	712
Жаксымуратов Казбек Раджович	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	717
Nurullayev Baxrom Botirovich	
XIZMATLAR SOHASI RIVOJIDA DAROMADLARNING INKLYUZIV O'SISHI, KAMBAG'ALLIK DARAJASI TUSHISHINING MUHIM OMILIDIR	724
Saparov Murod Irgashovich	
BOZOR MUNOSABATLARI RIVOJLANISHI SHAROITIDA SOLIQ TIZIMINING DOLZARB MASALALARI.....	728
Umurzak Rajabov	
TIJORAT BANKLARIDA RESURS BAZASI SHAKLLANISHINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	734
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
OLIY TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISH KORXONALARI O'RTASIDAGI INNOVATSION HAMKORLIK	741
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	

QURILISH TARMOG'IDA KICHIK VA YIRIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSION-INNOVATSION MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	744
<i>Axmedova Nilufar Shuxratovna</i>	
КЛЮЧЕВЫЕ ЛИЧНОСТНЫЕ КАЧЕСТВА ПЕДАГОГА КАК ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ.....	750
<i>Киличева Феруза Бешимовна</i>	
NEYROPSIXOLINGVISTIKADA INVERSIV GAP KONSTRUKSIYALARINING FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI	755
<i>Tuyboyeva Shakhnoza</i>	
ROLE OF MODERN MODELS IN REGIONAL PRODUCTION MANAGEMENT	758
<i>Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich</i>	
HUDUDIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MONITORING TIZIMINING AHAMIYATI.....	761
<i>Karimova Shirin Zoxid qizi</i>	
MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI VA ILG'OR XORIJ TAJRIBASI	766
<i>Xolmatova Asila Menglimurod qizi</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI	773
<i>Sattorov Firdavs Ziyodullayevich</i>	
TUSHUM VA DAROMAD HISOBI KATEGORIYALARINI XALQARO MOLIIYAVIIY HISOBOT STANDARTLARI ASOSIDA TAHLILI.....	777
<i>Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich</i>	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA TADBIRKORLIKDA XALQARO SAVDO MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	783
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i>	
QASHQADARYO VILOYATINING TABIIY TURISTIK RESURSLARI VA ULARNING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI ROLI	790
<i>Suyunova Dilnoza Mexridin qizi</i>	
O'ZBEKTELEKOM AK TEXNIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH: DEA CCR MODELII VA MALMQUIST TFP INDEKSI ASOSIDA TAHLIL.....	794
<i>Salimova Husniya Rustamovna</i>	
BIZNES-JARAYONLARNI MODELLASHTIRISHNING MOHIYATI VA ULARNI MOLIIYAVIIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLAR ORASIDAGI BOG'LIQLIK.....	800
<i>Qarshiyeva Moxinur Olim qizi</i>	
XORIIYIY TURISTLAR UCHUN KREATIV VA JOZIBADOR TURIZM MAHSULOTLARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	805
<i>Abdurasulov Shavqiddin Erkin o'g'li</i>	
XALQARO MOLIIYA INSTITUTLARI MOLIIYAVIIY RESURSLARINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI LOYIHALARDAGI ROLI VA SAMARADORLIGI	811
<i>Rasulova Dilfuza Valiyevna</i>	
IQTISODIY O'SISH VA ISHSIZLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING NAZARIY MODELLARI	818
<i>Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li</i>	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XORIIYIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA MOLIIYAVIIY DASTAKLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	822
<i>Ibragimov G'anijon G'ayratovich</i>	
МЕТОДОЛОГИЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ ВИНОГРАДНОЙ ОТРАСЛИ.....	829
<i>Сапаев Д.Х.</i>	

SABZAVOT EKISHDA TUPROQNING FIZIK-MEXANIK XUSUSIYATLARI	835
Ravshanov Hamraqu l Amirqulovich, Aliqulova Sevara Muxiddinovna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI LOYIHAVIY MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	839
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
O'ZBEKISTON HUDUDLARINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING ROLINI YANADA KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI	844
Bekchanov Davron Masharipovich	
TOG'LI SHAROITLARDI AVTOGREYDERLARNING YOQILG'I SARFIGA TA'SIR QILUVCHI FAKTORLAR	848
Sarmonov Azizbek Xoshimjonovich, Abdukarimova Shoxsanam Murodjon qizi	
JAHON AMALIYOTIDA TASHQI SAVDO SIYOSATINI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI VA ILG'OR TAJRIBALAR	855
G'iyosov Ilhom Karimovich, Toxirova Risolat Abdushukur qizi	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY BANK XIZMATLARINI TATBIQ QILISH IMKONIYATLARIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR	862
Absamatov Asqar Ergashovich	
ALOQA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI ASOSIY YO'NALISHLARI	868
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
RAQAMLI MEXANIZMLAR ASOSIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	873
Abdiyev Alimardon Chorshanbiyevich, Shamsiyeva Ruksora Nasirovna	
MAMLAKATIMIZ MAHALLALARIDA TADBIRKORLIK VA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI	876
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA RESURSLARIDAN FOYDALANISHNI MODELLASHTIRISH	880
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
BARQAROR SANOAT VA ESG INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	884
Turg'unov Jasurbek Alimardon o'g'li	
ОТ ТРАДИЦИОННОГО ПОЛИВА К ТОЧНОМУ ОРОШЕНИЮ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДЫ В ХЛОПКОВОДСТВЕ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	890
Рахимов Олим Хамитович, Гулчехра Салимовна Нарзуллаева	
DIGITAL TECHNOLOGIES AS A KEY DRIVER OF SOCIO-ECONOMIC PROGRESS: A QUANTITATIVE ANALYSIS OF IMPACT TRANSMISSION MECHANISMS	898
Bozorova Irina Jumanazarovna	
RAQOBQTBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MEHMONXONA INNOVATSIYALARINING STRATEGIK AHAMIYATI	904
Usmanova Gulida Valiyevna	
KO'CHMAS MULK QIYMATINI OMMAVIY VAHOLASH UCHUN KOB-DUGLAS GIBRID MODELINI QO'LLASH	910
Xushvaqto'v Jasur Shuhrat o'g'li	
САНИТАРНО-ЗАЩИТНАЯ ЗОНА КАК ИНСТРУМЕНТ ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ КРУПНОМАСШТАБНЫХ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРОЕКТОВ (НА ПРИМЕРЕ ШЕРАБАДСКОЙ СОЛНЕЧНОЙ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ СТАНЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН)	919
Омандавлатов Сирожиддин Содикович	
ZAHARLI CHIQINDILARNING ATROF-MUHIT VA INSON SALOMATLIGIGA TA'SIRINI KOMPLEKS VAHOLASH	924
Ruziyeva Iroda Davutovna, Mavlonova Shaxnoza Rahmatovna	

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ТРАНСПОРТНЫЕ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ VANET ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ.....	930
<i>Лазарев Амир Пишембаевич, Шахобиддинов Алишер Шопатхиддинович</i>	
STRENGTHENING THE FINANCIAL RESOURCE BASE OF COMMERCIAL BANKS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION.....	938
<i>Dilnoza Xaitboyeva</i>	
SHAHAR INFRATUZILMASIDA NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR UCHUN TO'SIQSIZ MUHITNI TASHKIL ETISHDA XALQARO YONDASHUVLAR	941
<i>Karimova Laziza Jaxongir qizi</i>	
BANK RISKLARINI BOSHQARISHDA RISK-APPETIT TUSHUNCHASI VA UNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	946
<i>O'ktamova Nozima Narzulla qizi, Mirzaraximova Nurhayot Bahrom qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA MILLIY TAOMLARNING TURISTLAR SAYOHAT MOTIVATSIYASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	950
<i>Turayev Ziyadulla Norsoatovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZM TURLARINI TRANSFORMATSIYALASH VA DIVERSIFIKATSIYALASH CHEGARALARINI TIZIMLI TAHLIL ASOSIDA ANIQLASH USLUBIYOTLARI	956
<i>Saidova Dilfuza Abdufattohovna</i>	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI HISOBLASHDA KUZATUV QAMROVI, MA'LUMOTLAR MANBALARI VA VAZNLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	964
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i>	
O'ZBEKISTONDA UY-JOY NARXLARI INDEKSINI HISOBLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING INTEGRALLASHGAN MODELII	969
<i>Tog'ayeva Dildora Akramovna</i>	
AUDIT ISHI SIFATINI BAHOLASHDA XALQARO STANDARTLARDAN FOYDALANISH	976
<i>Qo'shmatov Otaxon Qurbonaliyevich</i>	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЭЛЕКТРОМОБИЛЕЙ И ЗАРЯДНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	981
<i>Абдурашидов Искандарбек Журъат угли, Ибрахимов Каримжон Исмаилович, Таджикибаев Абдунаби Абдурахмонович, Абдурашидов Сардор Журъат угли</i>	
STUDY OF THE HYDROLYTIC ACTIVITY OF CELLULASE ENZYME PREPARATIONS ON COTTON FIBER.....	990
<i>Nazarov Kamoljon, Valixodjayeva Ziyoda, Soatov Askarali</i>	
KATTA MA'LUMOTLAR (BIG DATA) VA ULARNING AXBOROT TIZIMLARIDAGI QO'LLANILISHI.....	994
<i>Abdullayev Jahongir Shuxrat o'g'li</i>	
AGRAR SOHADA MOLIALASHTIRISH TIZIMIDA XUSUSIY INVESTITSIYALAR VA KREDIT O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING AHAMIYATI.....	998
<i>S. J. Yangiboev</i>	
THE ROLE OF SUPERPLASTICIZERS IN REDUCING WATER DEMAND AND ELIMINATING EXTERNAL CURING IN CONCRETE.....	1005
<i>Shakirov Tuygunjon Turgunovich, Umarov Khotamjon Atamjonovich</i>	
ВНЕДРЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	1010
<i>Айтымбетов Султанбек Дуйсенбаевич</i>	
DOLOTA DETALIGA QO'SHIMCHA ISHLOV BERIB RESURSINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1016
<i>Qosimov Karimjon, Qodirov Nazirjon Ulug'bekovich, Yusupov Asrorbek Rafiqjon o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASINI TA'MINLASHDA RAQAMLI INFRATUZILMANING ROLI.....	1019
<i>Eshpo'latova Hilola Bozorboy qizi</i>	

MICROSOFT ACCESS ASOSIDAGI QAROR QABUL QILISH TIZIMI ORQALI LABORATORIYALARDA “ISO 9001:2015” VA “ISO/IEC 17025:2017” STANDARTLARINI JORIY ETILISH DARAJASINI BAHOLASH	1025
Mamajonov Abduvohid Abduraxmonovich, Abdujabborov Obidjon Oribjon o'g'li	
AGROSANOAT MAJMUASIDA INNOVATSION RIVOJLANISH: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YO'NALISHLAR	1032
Aksakalov Ravshanjon Dolimjonovich	
ENTROPIYA ASOSIDA MA'LUMOTLARNI SIQISH ALGORITMLARINI TAHLIL QILISH	1038
Jovliyeva Dilnoz Mustofa qizi	
SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA RAQOBAT RAZVEDKASINING KONSEPTUAL MODELI	1043
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
YENGIL AVTOMOBIL UCHUN YONILG'I SARFINI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN ECO-HARAKAT REJIMLARINI NAZARIY ASOSLASH USLUBI	1048
Fattohjonov Bekzod Rasuljon o'g'li, Ro'zimov Sanjarbek Komilovich, Ravshanbekov JaxongirAlisher o'g'li, Muxitdinov Akmal Anvarovich	
AQSHNING ILG'OR TAJRIBASI ASOSIDA IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1058
Rajapov Shuxrat Zaripbayevich	
IJTIMOY HIMOYA KATEGORIYASINING TRANSFORMATSON RIVOJLANISHI	1067
M.Sh.Raximova	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISH VA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY HAMDA AMALIY ASOSLARI.....	1072
Ibayev Xo'jabek, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
IPAK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH JARAYONINING TEXNOLOGIK VA SIFAT KO'RSATKICHLARI	1077
Mahmudov Umidjon Bahodir o'g'li , TurdialiyeV Umid Muxtaraliyevich, Sulaymonov Sharifjon Abdumanabovich	
QORAQALPOG'ISTONDA RAQAMLI TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA INNOVATSION FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH.....	1085
Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH ORQALI HUDUDLARNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	1089
Ibragimova Ma'mura Muxiddinovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNING AHAMIYATI.....	1094
Abduraimov Dilshod Muratkulovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ КАРАКАЛПАКСТАНА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ	1098
Оспанова Феруза Базарбаевна	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	1103
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
INVESTITSIYA DASTURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MENEJMENT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARI.....	1107
Axmedova Dilnoza Muzaffarovna	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА РЫНОК ТРУДА В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ, ТЕНДЕНЦИИ И СТРАТЕГИИ АДАПТАЦИИ	1112
Хусайнов Р.Р., Кариева Л.С., Загидулина К.Р.	
KONUSSIMON SHAKLDAGI TIBBIY ENDOPROTEZLAR UCHUN TAYYOR SHAKLGA YAQIN ZAGOTOVKALAR OLIISHNING RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYASI	1121
Umarova Maxmuda Abdugafarovna, Karabayeva Lola Xasanovna	

KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIYAVIY HISOBOTNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	1125
Mahmudova Nargiza Davlat qizi	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ	1129
Даниярова Улбосин Куатбаевна	
ASSESSING THE IMPACT OF DIGITAL ECONOMY TECHNOLOGIES ON REGIONAL PRODUCTION, SERVICE SECTOR DEVELOPMENT, AND EMPLOYMENT	1135
Kurbonova Malika Akhmad kizi	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВТОРОМУ	1140
Ходжаева Хадия Сулейманова	
IMPROVING INTEREST RATE RISK MANAGEMENT PRACTICES IN COMMERCIAL BANKS AND ITS PRIORITIES	1146
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA GIPSOKARTON KARKAS DEVORLARINING USTUNLIGI	1151
Mirzaxonova Mexribon Marat qizi, Raxmonova Mahliyoxon Avazjon qizi, Baratova Mushtariybegim O'tkir qizi	
O'ZBEKISTON IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA ENERGIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNI PROGNOZLASHDA ARIMA MODELIDAN FOYDALANISH.....	1159
Kuralbayev Jo'rabek Aybekovich	
IPO ORQALI KAPITAL JALB QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASI	1163
Mamatmurodov Alisher Saparboyevich	
ВОЗДЕЙСТВИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА РАЗВИТИЕ БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ	1172
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
YANGI TITIB-TA'MINLAGICH TA'SIRIDA PAXTANI TITILISH JARAYONINING NAZARIY TAHLIL NATIJALARI	1178
Qurbanbaev Elyor Baxtiyarovich, Sobirov Doniyor Xolmurodovich	
TIJORAT BANKLARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALARI.....	1183
Uralov Shavkat Makhramovich	
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	1188
Tuychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
AGROTADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA EKSPORT LOGISTIKASI VA TA'MINOT ZANJIRINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	1193
No'monov Otabek O'rmonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARI KORXONALARIDA INQIROZ SHAKLLANISHIGA MAKROIQTISODIY VA TARMOQ OMILLARINING TA'SIRI.....	1198
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
5LP LINTERIDAGI CHIGIT ARALASHTIRGICHNI MODERNIZATSIYA QILISH BO'YICHA BAJARILGAN ISHLARNING TAHLILI VA TADQIQOT YO'NALISHLARINI BELGILASH	1204
Nazirov Raxmatjon Rasulovich, Karimov Maxmud Raxmatovich, Abduqahorov No'monbek Oybek o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA BUG'DOY YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNING MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI	1209
Azamqulov Nurbek Ulug'bek o'g'li	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARAJATLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	1215
Fayziyev Rabim Alikulovich, Tohirova Zarifa Shuhrat qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1221
Ajibayeva Raiya Maxsutovna	

CHAKANA SAVDO TARMOG'INING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	1225
G'aybullayev Sarvar O'ktam o'g'li	
MEHNAT BOZORI STRUKTURASI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	1232
Soatmo'minova Zarnigor Olimjon qizi	
KORXONALAR AUDITIDA BLOKCHEYN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	1237
Tuyinov Botir Ismatovich	
THE ROLE OF NATIONAL MENTALITY AND VALUES IN INSTITUTIONAL TRANSFORMATION PROCESSES.....	1243
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ HR-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПЛАТФОРМ: ВЫЗОВЫ И РЕШЕНИЯ.....	1250
Амирджанова Ситора Сунатовна, Шаюсупова Наргиза Тургуновна, Исомухаммедов Исроил Исомухаммадович, Урозбоев Хайрулла Муродбойевич, Маматкулов Хумоюн Бобирович	
HUDUDLARNING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGINI OSHIRISH VA MAHALLIY BOSHQARUV VAKOLATLARINI KENGAYTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY SAMARADORLIGI: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL	1255
Sharipov Abror Komilovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM VA MEHMONXONA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION SIYOSAT	1260
Shokirov Firdavsbek Ulug'bekovich	
HUDUDIY RIVOJLANISHNI BAHOLASH METODOLOGIYASINING ILMIY MUAMMOLARI	1265
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
TRANSPORT TIZIMIDA YO'LOVCHI TASHISHNI TASHKIL ETISHNING ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	1271
Sevara Aytieva Allaberdivna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA LIKVIDLIKNI QOPLASH ME'YORI (LCR) DINAMIKASI VA LIKVIDLIK BOSHQARUVI SAMARADORLIGI	1279
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN CHAKANA BANK XIZMATLARINI KO'RSATISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	1286
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
O'ZBEKISTONDA TARIXIY-MADANIY TURIZM DESTINATSIYALARINING HUDUDIY RIVOJLANISHI VA SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	1293
Ibroximov Nodirbek	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINI IJTIMOY TA'MINOTINI TARTIBGA SOLISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI.....	1299
Xusanov Baxodir Sheraliyevich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	1302
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA SUG'URTA XIZMATLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK TAHLILI.....	1306
Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS AND CURRENT STATE OF INVESTMENTS IN HUMAN CAPITAL IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	1310
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
MANAGEMENT SYSTEM TRANSFORMATION AS A STRATEGIC DRIVER OF SUSTAINABLE PRODUCTION EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES	1317
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	

O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISH SHAROITIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	1322
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA INNOVATSION MEXANIZMLARI	1327
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQANING TURISTIK VA DAM OLISH MAJMUASINI RIVOJLANTIRISHNI BOSHQARISH.....	1332
Q.A. Musaxanov	
CHORVACHILIK INFIRATUZILMASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH	1336
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ТУРИЗМА И ВОЗМОЖНОСТЬ ЕГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	1340
Усманова Диляфруз Каршиевна	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI KENGAYTIRISHDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINING METODOLOGIK ASOSLARI.....	1344
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA TASHKILOTI RISKLARINI BAHOLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY VA AMALIY JIHATLARI	1351
Sattorov Shohrux Maxmudjon o'g'li	
AUDITORLIK DALILLARINI TO'PLASH HAMDA UMUMLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1358
I.Yeshpanov	
O'ZBEKISTONDA O'RMON XO'JALIGINI INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA MOLIVALASHTIRISH	1365
Karimov Dilshod Turabboevich	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	1370
Saipnazarova Mohinur Utkir qizi	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI JALB QILINGAN MABLAG'LAR HISOBIDAN MOLIVALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	1373
Amonova Dilafro'z O'tkurovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI KENGAYTIRISHDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINING METODOLOGIK ASOSLARI.....	1377
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI BOZORINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA BANKLARARO RAQOBATNING YANGI SHAKLLARI	1384
Karimov Odiljon Boqiyevich	
LOGISTIKA TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA VA ULARNING IQTISODIY TAHLILI.....	1394
Kucharova Shaxlo Sobir qizi	
MILLIY SUG'URTA BOZORIDA SUG'URTA XIZMATLARINI BOSHQARISH VA UNING OPTIMALLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	1399
Umirov Abdusalom To'rayevich	
MOLIVAVIY INSTRUMENTLAR (IFRS 9) HISOBI	1406
Zaripova Sayohat Zafarovna	
PLYONKA QOPLAMALI POLIZ EKINLARI EKISH TEXNIKASIDA PUSHTA SHAKLLANTIRUVCHI ISHCHI ORGANLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1411
Nigmatjonov Sardor Abdumannobovich	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGIDA TO'LOVLAR TIZIMINING BUGUNGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI.....	1416
Tangirqulov G'ulom Baxtiyorovich	

KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVIDA SMART TEXNOLOGIYALARNING SHAKLLANISHI	1421
Mamaraimov Ilhomjon Rajabboyevich	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA KAPITAL TUZILMASI VA MOLIYAVIY MUSTAQILLIK DARAJASI.....	1427
Asomidinova Mohigulbonu Oybek qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES LOYIHALARINI KREDITLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	1432
Norqobilova Nargiza Abdiquodirovna	
ASSESSMENT OF PRICING STRATEGIES APPLIED BY LEADING RETAIL CHAINS IN UZBEKISTAN	1438
Anvar DEBERDIYEV	
ZARAFSHON VODIYSIDA XALQARO TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	1442
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
THE IMPACT OF DIGITAL BANKING SERVICES ON FINANCIAL INCLUSION AND POPULATION WELFARE	1448
Olimjon Narkulovich Djuraev, Ermuminov Elbek Erkin o'g'li	
AGROKLASTERLARNING SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	1454
Berdiyev Abdumalik Hakimovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL MOLIYALASHTIRISHNI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	1460
Mamayusupova Shahina Ulug'bek qizi	
MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH: NAZARIYA VA AMALIYOT	1466
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li	
NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA SUBSIDIYA MABLAG'LARINING NATIJADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY ASOSLARI	1473
Xolbekov Ulug'bek Toshpulat o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA RISK-MENEJMENT TIZIMINI ZAMONAVIY BOSHQARUV MODELLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	1479
Ashurov Furkatjon Shuxratovich	
XIZMATLAR SOHASIDA KICHIK BIZNES KORXONALARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHNING MUHIM YO'NALISHLARI	1483
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
SOLIQ NIZOLARINI HAL ETISHDA MUQOBIL NIZOLARNI BARTARAF ETISH USULLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	1490
Solihova Xumora Xasan qizi	
TABIRKORLIK BILAN SHUG'ULLANUVCHI JISMONIY SHAXSLARNI SOLIQQA TORTISH: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YECHIMLAR	1493
Hasanov Husinboy Xudayberganovich	
SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT VA NAZORAT TIZIMINING BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	1499
Xusanova Malohat Mingnorovna	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MEXANIZMINING KORXONALAR MOLIYAVIY-XO'JALIK FAOLIYATIGA TA'SIRINI TAHLILY VA INSTITUTSIONAL BAHOLASH.....	1505
Babaxonov Ja'far Muxiddinovich	
YOQILG'I-ENERGETIKA KORXONALARIDA INVESTITSIYA XARAJATLARINI TARIF SIYOSATI ORQALI QOPLASH MEXANIZMLARI	1513
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	

YOQILG'I-ENERGETIKA KORXONALARIDA INVESTITSIYA XARAJATLARINI TARIF SIYOSATI ORQALI QOPLASH MEXANIZMLARI

Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li

Toshkent kimyo-texnologiya instituti mustaqil izlanuvchisi

ORCID: 0009-0008-5362-873

Annotatsiya. Ushbu maqolada yoqilg'i-energetika korxonalarida investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash mexanizmlari tadqiq etiladi. Energetika infratuzilmasining modernizatsiyasi, asosiy fondlarni yangilash, yo'qotishlarni kamaytirish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish barqaror investitsion moliyalashtirish manbalariga bog'liq. Maqolada tarif tarkibida investitsion komponentni shakllantirish, amortizatsiya ajratmalari, kapital xarajatlarni qoplash, regulyator nazorati, maqsadli investitsiya fondi va iste'molchi manfaatlarini muvozanatlashtirish masalalari tahlil qilinadi. Taklif etilayotgan yondashuv tarif siyosatini faqat joriy xarajatlarni qoplash vositasi sifatida emas, balki investitsiya dasturlarini moliyaviy ta'minlashning tartibga solinadigan mexanizmi sifatida ko'rishga asoslanadi.

Kalit so'zlar: yoqilg'i-energetika korxonalarida, tarif siyosati, investitsiya xarajatlari, qoplash mexanizmi, investitsion komponent, amortizatsiya, regulyator, moliyalashtirish, kapital xarajatlari.

Аннотация. В данной статье исследуются механизмы покрытия инвестиционных затрат на предприятиях топливно-энергетического комплекса через тарифную политику. Модернизация энергетической инфраструктуры, обновление основных фондов, снижение потерь и повышение качества обслуживания зависят от устойчивых источников инвестиционного финансирования. В статье анализируются формирование инвестиционной составляющей в тарифе, амортизационные отчисления, покрытие капитальных затрат, регуляторный контроль, целевые инвестиционные фонды и баланс интересов потребителей. Предлагаемый подход рассматривает тарифную политику не только как инструмент покрытия текущих расходов, но и как регулируемый механизм финансирования инвестиционных программ.

Ключевые слова: топливно-энергетические предприятия, тарифная политика, инвестиционные затраты, механизм покрытия, инвестиционная составляющая, амортизация, регулятор, финансирование, капитальные затраты.

Annotation. This article examines mechanisms for recovering investment costs in fuel and energy enterprises through tariff policy. The modernization of energy infrastructure, renewal of fixed assets, reduction of losses, and improvement of service quality depend on sustainable investment financing sources. The study analyzes the formation of an investment component within tariffs, depreciation deductions, capital cost recovery, regulatory oversight, targeted investment funds, and the balance of consumer interests. The proposed approach considers tariff policy not only as a tool for covering current expenses but also as a regulated mechanism for financing investment programs.

Keywords: fuel and energy enterprises, tariff policy, investment costs, cost recovery mechanism, investment component, depreciation, regulator, financing, capital expenditures.

KIRISH

Yoqilg'i-energetika korxonalarining investitsion faoliyati ko'p jihatdan barqaror va prognoz qilinadigan moliyaviy tushumlarga bog'liq. Energetika tarmoqlari yuqori kapital sig'imiga ega bo'lib, ishlab chiqarish, uzatish, taqsimlash va xizmat ko'rsatish infratuzilmasini yangilash doimiy investitsiyani talab qiladi. Bunday sharoitda investitsiya xarajatlarini qoplash masalasi korxonaning ichki moliyaviy barqarorligi, tarif siyosati va iste'molchi manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni talab etadi.

Energetika sohasida tariflar faqat joriy ekspluatatsiya xarajatlarini qoplash vositasi emas. Ular asosiy fondlarni yangilash, tarmoq yo'qotishlarini kamaytirish, avariya holatlarining oldini olish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va uzoq muddatli investitsiya dasturlarini moliyalashtirishning muhim iqtisodiy instrumenti hisoblanadi. Agar tariflar investitsiya xarajatlarini qoplash imkonini bermasa, korxonada eskirgan aktivlarni yangilashda qiyinchilikka duch keladi va investitsion faoliyat tashqi qarzlarga haddan tashqari bog'lanib qoladi.

Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplash mexanizmi murakkab iqtisodiy munosabatlarni qamrab oladi. Bir tomondan, tariflar korxonaning asoslangan xarajatlarini, amortizatsiya ajratmalarini va kapital qo'yilmalarga ehtiyojini qoplashi zarur. Ikkinchi tomondan, tariflarning keskin oshishi aholi va iqtisodiyot tarmoqlarining to'lov yuklamasini oshirib, ijtimoiy ta'sirlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli tarif siyosatida

iqtisodiy asoslanganlik, bosqichlilik, shaffoflik va manzilli himoya tamoyillari uyg'unlashishi lozim.

Investitsiya xarajatlarini tarif orqali qoplashda muhim masalalardan biri investitsion komponentning aniq belgilanishidir. Tarif tarkibida investitsiyaga yo'naltiriladigan qism ajratilmasa, tushumlar joriy xarajatlarni qoplashga sarflanib ketishi va kapital yangilanish uchun yetarli mablag' shakllanmasligi mumkin. Shu bois tarif tushumlarining ma'lum qismi maqsadli investitsiya dasturlari bilan bog'lanishi va uning sarflanishi regulyator hamda jamoatchilik uchun tushunarli bo'lishi zarur.

Maqolaning maqsadi yoqilg'i-energetika korxonalarida investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash mexanizmlarini tahlil qilish, tarif tarkibida investitsion komponentni shakllantirish yondashuvlarini tizimlashtirish va investitsiya dasturlari bilan tarif tushumlari o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Energetika tarmoqlarida tarif siyosati bo'yicha ilmiy adabiyotlarda xarajatlarni qoplash, regulyator nazorati, monopol tarmoqlar iqtisodiyoti, kapital xarajatlarni tarifga kiritish va iste'molchi manfaatlarini himoya qilish masalalari keng yoritilgan. Tabiiy monopoliyalarda sharoitida tariflar bozor narxi sifatida erkin shakllanmaydi, balki regulyator tomonidan iqtisodiy asoslangan xarajatlar, investitsiya ehtiyoji va xizmat sifati talablarini inobatga olgan holda belgilanadi.

Xalqaro amaliyotda energetika korxonalarining tariflarini shakllantirishda cost recovery, revenue requirement, regulatory asset base, rate of return, performance-based regulation kabi yondashuvlar qo'llaniladi. Ushbu yondashuvlarning umumiy maqsadi korxonaga asoslangan xarajatlarini qoplash, asosiy fondlarni yangilash va investor uchun maqbul daromadlilikni ta'minlash bilan birga iste'molchilarni asossiz xarajatlar yukidan himoya qilishdir.

Investitsiya xarajatlarini tarif orqali qoplashda amortizatsiya ajratmalari alohida o'rin tutadi. Amortizatsiya asosiy fondlar eskirishini qoplash va kelgusida ularni yangilash uchun moliyaviy manba yaratadi. Biroq amortizatsiya mablag'lari maqsadli ravishda investitsiya dasturlariga yo'naltirilmasa, tarif tarkibida shakllangan bu resurs joriy xarajatlarni qoplashga ketishi mumkin. Shu sababli tarif siyosatida amortizatsiya va investitsion komponent o'rtasidagi bog'liqlik aniq belgilanishi zarur.

O'zbekiston energetika sohasida so'nggi yillarda tarif islohotlari, energiya bozori institutlarini rivojlantirish va tarmoqlarda xarajatlarni iqtisodiy asoslangan darajada qoplash masalalari kun tartibiga chiqmoqda. Energetika infratuzilmasining eskirishi, texnik yo'qotishlar, investitsiya ehtiyojining yuqoriligi va iste'molchilar to'lov qobiliyati tarif siyosatini bosqichma-bosqich takomillashtirishni talab qiladi.

Investitsiyalar va investitsiya faoliyatiga oid normativ yondashuvlarda kapital qo'yilmalarning qaytishi, investor huquqlarining kafolatlanishi va investitsiya muhitining barqarorligi muhim omil sifatida qaraladi. Energetika korxonalarida esa investitsiya qaytimi ko'pincha tarif tushumlari orqali shakllanadi. Shu bois tarif siyosati investitsiya qarorlarining moliyaviy asoslanganligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ilmiy adabiyotlarda tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplashning ikki asosiy xavfi qayd etiladi. Birinchisi — tariflar past bo'lsa, korxonada investitsiya dasturlarini yetarli darajada moliyalashtira olmaydi. Ikkinchisi — tariflar asoslanmagan ravishda yuqori bo'lsa, iste'molchilar zimmasiga ortiqcha xarajat yuklanadi. Demak, samarali mexanizm korxonada va iste'molchi manfaatlarini o'rtasida iqtisodiy muvozanat yaratishi kerak.

Mavjud manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, tarif siyosati investitsion moliyalashtirishning mustaqil va tartibga solinadigan kanali sifatida qaralishi zarur. Bu kanal bank krediti yoki davlat mablag'i kabi tashqi manbalar o'rnini to'liq bosa olmaydi, biroq ularni qoplash, xizmat ko'rsatish va asosiy fondlarni yangilash uchun barqaror pul oqimi yaratadi.

Shu sababli mazkur maqolada tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplash mexanizmi alohida tadqiq qilinadi. Bunda tarif tarkibidagi investitsion komponent, maqsadli investitsiya fondi, regulyator tasdiqlovi, sarf nazorati va monitoring natijalariga ko'ra tarifni qayta ko'rib chiqish mexanizmlari o'zaro bog'liq holda tahlil etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, tarif tarkibi tahlili, iqtisodiy modellashtirish, guruhlash va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplash mexanizmi korxonada xarajatlari, kapital qo'yilmalar, amortizatsiya ajratmalari, tarif tushumlari va regulyator nazorati o'rtasidagi bog'liqlik asosida o'rganildi.

Metodologik yondashuvda tarif uchta asosiy vazifani bajaradi, deb qaraldi. Birinchi vazifa — joriy ekspluatatsion xarajatlarni qoplash; ikkinchi vazifa — asosiy fondlar eskirishini amortizatsiya orqali tiklash; uchinchi vazifa — tasdiqlangan investitsiya dasturlarini moliyalashtirish uchun maqsadli investitsion komponent shakllantirish. Tarif ushbu uch vazifa o'rtasida nomutanosib shakllansa, yoki korxonada moliyaviy taqchilikka duch keladi, yoki

iste'molchi ortiqcha to'lov yukini ko'taradi.

Maqolada tarif orqali investitsiya xarajatlarini qoplashni baholash uchun quyidagi soddalashtirilgan model taklif etiladi:

$$ITQ = (EX + AA + KQ + IK - BM) / TH$$

Bu yerda:

ITQ — investitsiya xarajatlarini qoplashga xizmat qiluvchi iqtisodiy asoslangan tarif darajasi;

EX — ekspluatatsion xarajatlari;

AA — amortizatsiya ajratmalari;

KQ — kapital xarajatlar bo'yicha qarzga xizmat ko'rsatish yoki qaytim talabi;

IK — tasdiqlangan investitsion komponent;

BM — byudjet yoki boshqa manbalar hisobidan qoplanadigan mablag'lar;

TH — tarif qo'llaniladigan prognoz hajmi.

Ushbu model tarifning investitsiya bilan bog'liq qismini ko'rsatishga xizmat qiladi.

Taklif etilayotgan yondashuvda investitsion komponent mustaqil ko'rsatkich sifatida ajratiladi. Bunda komponentning miqdori korxonaning umumiy xohishiga emas, balki regulyator tomonidan tasdiqlangan investitsiya dasturi, kapital xarajatlar smetasi, amortizatsiya jadvali, xizmat sifati indikatorlari va iste'molchilar uchun tarif ta'siri tahliliga asoslanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yoqilg'i-energetika korxonalarida investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash mexanizmini shakllantirish uchun avvalo tarif tarkibidagi xarajatlar iqtisodiy mohiyatiga ko'ra ajratilishi kerak. Joriy xarajatlar korxonaning kundalik faoliyatini ta'minlansa, amortizatsiya asosiy fondlarni tiklashga xizmat qiladi. Investitsion komponent esa tasdiqlangan modernizatsiya, tarmoqni kengaytirish yoki yo'qotishlarni kamaytirish dasturlarini moliyalashtirishga yo'naltiriladi.

Tarif tarkibining shaffof ajratilishi korxonaga, regulyator va iste'molchi o'rtasidagi ishonchni kuchaytiradi. Agar iste'molchi tarif oshishining qaysi qismi joriy xarajatlar, qaysi qismi investitsiya va qaysi qismi xizmat sifatini yaxshilashga yo'naltirilishini tushunsa, tarif islohoti ijtimoiy jihatdan ancha asosli qabul qilinadi. Aksincha, investitsion komponent noaniq bo'lsa, tarif siyosati asossiz xarajatlarni qoplash vositasi sifatida talqin qilinishi mumkin (1-jadval).

1-jadval

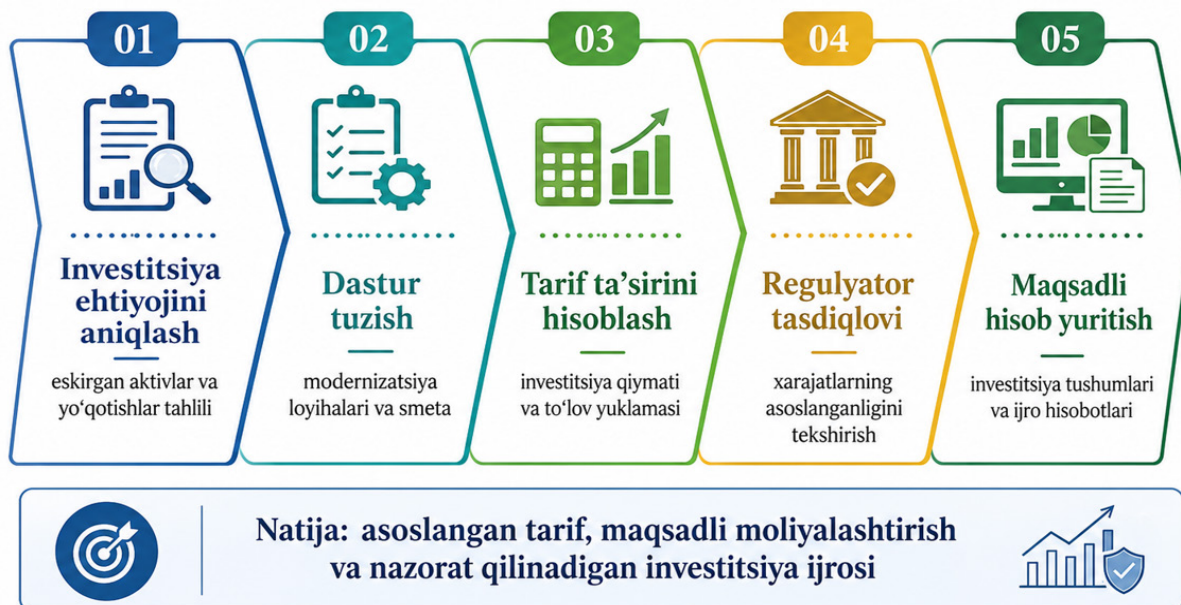
Tarif tarkibida investitsiya xarajatlarini qoplash elementlari

Element	Mazmuni	Investitsion ahamiyati	Nazorat talabi
Ekspluatatsion xarajatlar	Joriy ishlab chiqarish, ta'mir va xizmat ko'rsatish xarajatlari	Xizmatning uzluksizligini ta'minlaydi	Normativ va fakt xarajatlar solishtiriladi
Amortizatsiya ajratmalari	Asosiy fondlar eskirishini qoplash manbai	Aktivlarni yangilash uchun ichki resurs yaratadi	Maqsadli investitsiyaga yo'naltirilishi kuzatiladi
Qarzga xizmat ko'rsatish	Investitsion kreditlar bo'yicha foiz va asosiy qarz to'lovlari	Tashqi moliyalashtirish qaytimini ta'minlaydi	Qarz yuklamasi chegarasi belgilanadi
Investitsion komponent	Tasdiqlangan dastur uchun tarifdagi maqsadli qism	Kapital qo'yilmalarni moliyalashtiradi	Regulyator va auditor nazorati zarur
Sifat indikatorlari	Ishonchlilik, yo'qotish, uzilish va xizmat sifati ko'rsatkichlari	Tarifdan olingan mablag' natijasini ko'rsatadi	Natija bajarilmasa, tarif qayta ko'rib chiqiladi

1-jadvalda tarif tarkibining investitsiya xarajatlarini qoplash bilan bog'liq asosiy elementlari tizimlashtirilgan. Mazkur elementlar o'zaro bog'liq bo'lsa-da, ularning vazifasi bir xil emas. Ekspluatatsion xarajatlar joriy faoliyatni ta'minlaydi, amortizatsiya aktivlarni yangilash uchun ichki manba yaratadi, investitsion komponent esa tasdiqlangan kapital dasturlarni moliyalashtirishga xizmat qiladi.

Tarif siyosatining investitsion ahamiyati shundaki, u korxonaning kelgusi pul oqimlarini prognoz qilish imkonini beradi. Agar tarif davri qisqa va tez-tez o'zgaruvchan bo'lsa, korxonaga uzoq muddatli kredit yoki investitsiya jalb qilishda qiyinchilikka duch keladi. Aksincha, ko'p yillik tarif modeli investitsiya dasturlari uchun barqaror moliyaviy asos yaratadi.

Investitsion komponentni shakllantirishda muhim tamoyil xarajatlarning asoslanganligidir. Har bir kapital qo'yilma texnik holat, xizmat sifati, yo'qotishlar, iste'molchilar qamrovi va iqtisodiy qaytim bilan asoslanishi kerak. Aks holda tarif orqali qoplash mexanizmi korxonaning samaradorligini oshirish o'rniga asossiz xarajatlarni iste'molchiga yuklash xavfini tug'diradi (1-rasm).

1-rasm. Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplash bosqichlari

1-rasmda investitsion komponentni shakllantirishning asosiy bosqichlari jarayon ko'rinishida ifodalangan. Unda investitsiya ehtiyojini aniqlash, dastur tuzish, tarif ta'sirini hisoblash, regulyator tasdiqlovi va maqsadli hisob yuritish bosqichlari o'zaro bog'liq holda ko'rsatiladi. Mazkur yondashuv tarif tarkibidagi investitsion elementlarni amaliy moliyalashtirish zanjiri bilan bog'laydi.

Ushbu bosqichlar 1-jadvalda keltirilgan tarif elementlarini amaliy qarorlar tizimiga aylantirishga xizmat qiladi. Shundan kelib chiqib, investitsiya xarajatlarini qoplashda qo'llaniladigan mexanizmlarning afzalliklari va cheklovlarini alohida baholash zarur.

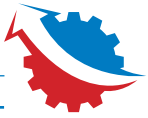
2-jadval

Tarif orqali qoplash mexanizmlarining afzalliklari va cheklovlari

Mexanizm	Afzalligi	Cheklovi	Takomillashtirish sharti
Amortizatsiya orqali qoplash	Ichki va doimiy manba yaratadi	Eskirgan aktiv qiymati past bo'lsa yetarli bo'lmaydi	Asosiy fondlarni qayta baholash va maqsadli sarf
Investitsion komponent	Dasturga bog'langan qo'shimcha manba beradi	Iste'molchilar uchun tarif yukini oshirishi mumkin	Bosqichli joriy etish va ochiq hisobdorlik
Regulyator asset bazasi	Kapital qaytimini tizimli hisoblaydi	Aniq aktiv reyestri talab etadi	Aktivlar inventarizatsiyasi va baholash
Ko'p yillik tarif	Uzoq muddatli investitsiya prognozini yaxshilaydi	Noaniq makroiqtisodiy sharoitda xatolik bo'lishi mumkin	Indeksatsiya va qayta ko'rib chiqish qoidalari
Sifatga bog'langan tarif	Xizmat natijalarini rag'batlantiradi	Indikatorlarni o'lchash murakkab	Monitoring va mustaqil verifikatsiya

2-jadvalda tarif orqali investitsiya xarajatlarini qoplash mexanizmlarining afzalliklari, cheklovlari va ularni takomillashtirish shartlari umumlashtirilgan. Jadvaldan ko'rinadiki, amortizatsiya, investitsion komponent, regulyator aktiv bazasi, ko'p yillik tarif va sifatga bog'langan tarif yondashuvlari bir-birini to'ldiruvchi vositalar sifatida qo'llanilgandagina barqaror moliyalashtirish natijasini beradi.

Tarif orqali qoplash mexanizmining yana bir muhim jihati amortizatsiya siyosati bilan bog'liq. Amortizatsiya ajratmalari asosiy fondlarni yangilashga xizmat qilishi kerak. Biroq ayrim hollarda bu mablag'lar joriy xarajatlarni yopishga yo'naltiriladi. Natijada aktivlar eskirishi davom etadi va kelgusida yirik investitsiya ehtiyoji yanada oshadi.

Shu sababli amortizatsiya mablag'larining maqsadli investitsion hisobini yuritish zarur.

Investitsiya xarajatlarini tarif orqali qoplashda ijtimoiy himoya masalasi ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Tarif iqtisodiy asoslangan bo'lishi bilan birga, aholining zaif qatlamlari uchun og'ir to'lov yukini keltirib chiqarmasligi lozim. Buning uchun umumiy subsidiyalardan ko'ra manzilli kompensatsiya mexanizmlari samaraliroq hisoblanadi. Bunday yondashuv korxonaning investitsion tushumlarini saqlagan holda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi.

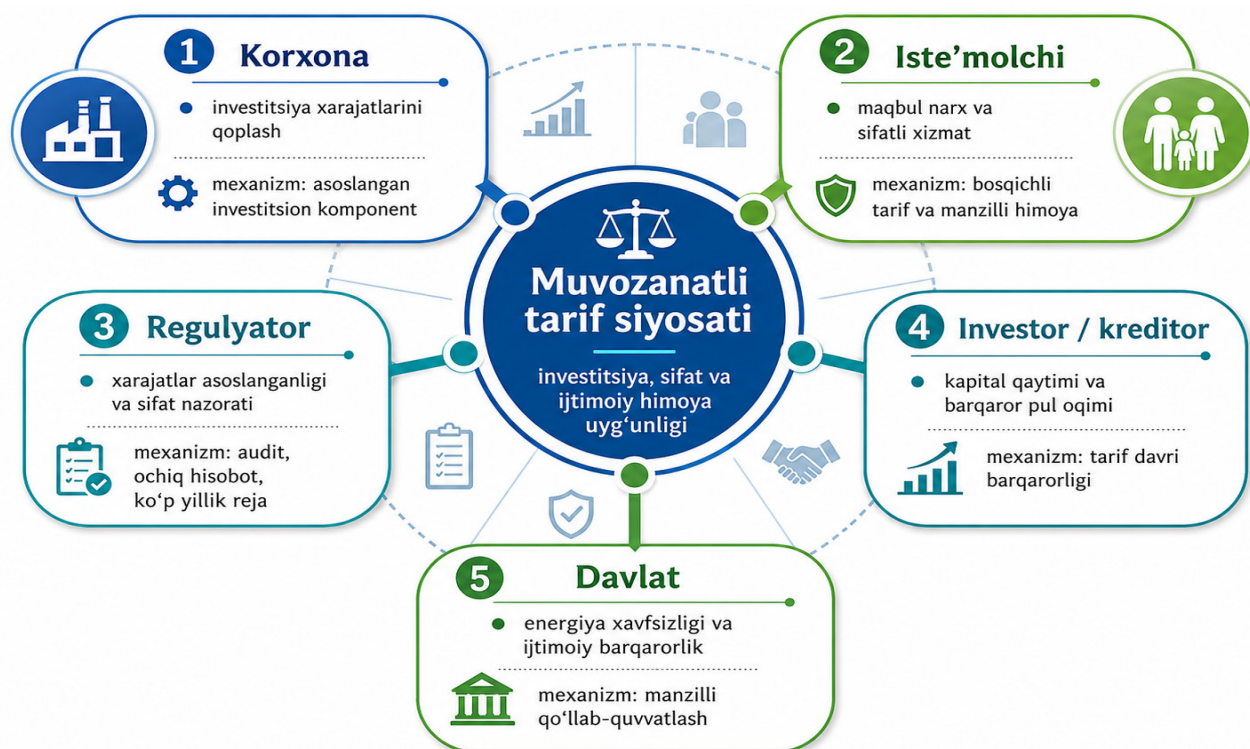
Regulyatorning vazifasi tarif orqali qoplanadigan investitsiya xarajatlarining haqiqiylikni va natijadorligini tekshirishdan iborat. Buning uchun investitsiya dasturi, smeta, xarid hujjatlari, obyektlar bo'yicha ishlar bajarilishi va xizmat sifati ko'rsatkichlari tizimli monitoring qilinadi. Agar tarifda tasdiqlangan mablag'lar o'z vaqtida va maqsadli ishlatilmasa, keyingi tarif davrida bu holat hisobga olinishi kerak (2-rasm).

2-rasm. Investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash sikli

2-rasmda investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplashning taklif etilayotgan sikli keltirilgan. Jarayon investitsiya ehtiyojini aniqlashdan boshlanib, regulyator tahlili, investitsion komponentni shakllantirish, tarifni tasdiqlash va joriy etish, maqsadli tushum hamda investitsiya ijrosi bosqichlari orqali davom etadi. Yakuniy bosqichda monitoring natijalari asosida tarif parametrlari qayta ko'rib chiqiladi.

Ushbu sikl tarif siyosatini bir martalik narx belgilash jarayonidan investitsiya dasturlarini boshqarish mexanizmiga aylantiradi. Agar investitsion komponent natija indikatorlari bilan bog'lansa, korxonalar mablag'ni faqat olishga emas, balki uni belgilangan yo'nalishlarda samarali ishlatishga manfaatdor bo'ladi. Bunda iste'molchi uchun tarif oshishi sifat yaxshilanishi, uzilishlar kamayishi va xizmat ishonchligi ortishi bilan izohlanadi (3-rasm).

3-rasm. Tarif siyosatida manfaatlar muvozanati modeli

3-rasmda tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplashda asosiy manfaatdor tomonlar o'rtasidagi muvozanat modeli aks ettirilgan. Unda korxonalar, iste'molchilar, regulyator, investor yoki kreditor hamda davlat manfaatlariga yagona tizimda ko'rsatiladi. Mazkur model tarif siyosatining samaradorligi faqat korxonalar xarajatlarini qoplash bilan emas, balki xizmat sifati, kapital qaytimi va ijtimoiy himoya talablarini uyg'unlashtirish bilan belgilanadi, degan ilmiy xulosani asoslaydi.

Ko'p yillik tarif modeli investitsion moliyalashtirishda muhim ahamiyatga ega. U korxonalar kelgusi tushumlarni prognoz qilish, kredit qaytarish jadvalini tuzish va kapital qo'yilmalarni bosqichma-bosqich amalga oshirish imkonini beradi. Biroq ko'p yillik tarifda inflyatsiya, valyuta kursi, iste'mol hajmi va energiya resurslari narxidagi o'zgarishlar uchun indeksatsiya va qayta ko'rib chiqish qoidalari belgilanishi zarur.

Tarif siyosati investitsiya dasturlarini moliyalashtirish bilan bog'langanda xizmat sifati indikatorlari ham majburiy elementga aylanishi lozim. Masalan, texnik yo'qotishlar kamayishi, uzilishlar soni qisqarishi, avariya holatlari pasayishi, yangi ulanishlar tezlashishi va iste'molchilar shikoyatlari kamayishi tarifdan olingan investitsion mablag'larning amaliy natijasini ko'rsatadi. Bunday indikatorlar bo'lmasa, investitsion komponentning iqtisodiy samarasi to'liq baholanmaydi.

Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplashda bazaviy ma'lumotlar sifati katta ahamiyatga ega. Korxonaning aktivlar reyestri, ularning texnik holati, eskirish darajasi, ta'mir va almashtirish ehtiyoji to'liq aniqlanmasa, investitsion komponent noto'g'ri hisoblanishi mumkin. Shu sababli tarif arizasiga faqat umumiy xarajatlarning smetasi emas, balki aktivlar bo'yicha aniq inventarizatsiya va ustuvorlik xaritasi ilova qilinishi zarur.

Investitsion komponentning shaffofligi iste'molchilar bilan muloqotda muhim rol o'ynaydi. Tarif oshishi ko'pincha ijtimoiy norozilikka sabab bo'ladi. Agar korxonalar va regulyator tarifdagi investitsion qism qaysi obyektlarni modernizatsiya qilishga, qaysi yo'qotishlarni kamaytirishga va qanday sifat ko'rsatkichlarini yaxshilashga yo'naltirilishini ochiq tushuntirsa, tarif siyosatining iqtisodiy asoslanganligi kuchayadi.

Tarifdan shakllangan investitsiya mablag'lari alohida maqsadli hisobda yuritilishi lozim. Bu mablag'larning joriy zararlarni yopish, ma'muriy xarajatlarni ko'paytirish yoki investitsiya dasturiga aloqasiz yo'nalishlarga sarflanishi mexanizm samaradorligini pasaytiradi. Maqsadli hisob yuritish esa har bir so'mning qaysi kapital loyiha uchun sarflanganini ko'rsatadi.

Investitsiya xarajatlarini tarif orqali qoplashda xizmat sifati indikatorlari ikki tomonlama vazifani bajaradi. Bir tomondan, ular tarifdan olingan investitsiya mablag'larning natijasini o'lchaydi. Ikkinchi tomondan, korxonalar samaradorlikka majbur qiladi. Agar investitsion komponent belgilangan bo'lsa-yu, texnik yo'qotishlar kamaymasa

yoki uzilishlar soni pasaymasa, tarif mexanizmi qayta ko'rib chiqilishi kerak.

Tarif siyosati investitsiya dasturlarini moliyalashtirishda qarz instrumentlari bilan ham bog'liq. Bank yoki investor korxonaning kelgusi tushumlari tarif orqali kafolatlangan va prognoz qilinadigan bo'lsa, moliyalashtirishga tayyor bo'ladi. Aksincha, tarif qarorlari noaniq, qisqa muddatli yoki siyosiy omillarga haddan tashqari bog'liq bo'lsa, kapital narxi oshadi va investitsiya dasturlari qimmatlashadi.

Ko'p yillik tarif modeli korxonaga uchun barqarorlik bersa-da, iste'molchilarni himoya qilish mexanizmlari bilan to'ldirilishi zarur. Masalan, samaradorlikdan ortiqcha daromad olinganda uning bir qismi keyingi davr tarifini pasaytirishga yo'naltirilishi mumkin. Bu yondashuv korxonani xarajatlarni kamaytirishga rag'batlantiradi va iste'molchi manfaatlarini ham inobatga oladi.

Investitsion komponentning regulyator nazorati faqat dastlabki tasdiqlash bilan cheklanmasligi kerak. Har chorak yoki yarim yillik kesimida investitsiya mablag'lari tushumi, sarfi, obyektlar bo'yicha ijro holati va xizmat sifati ko'rsatkichlari baholanadi. Monitoring natijasi keyingi tarif davrida yangi komponent miqdorini belgilashda asos bo'lib xizmat qiladi.

Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplash mexanizmi energiya tejamkorlik bilan ham bog'lanishi mumkin. Agar korxonaga investitsiya natijasida yo'qotishlarni kamaytirsa va operatsion xarajatlarni pasaytirsa, kelgusida tarif bosimini yumshatish imkoniyati paydo bo'ladi. Demak, investitsion komponent iste'molchi uchun faqat qo'shimcha to'lov emas, balki uzoq muddatda yanada barqaror va samarali xizmat olish vositasidir (3-jadval).

3-jadval

Tarif siyosati orqali investitsiya xarajatlarini qoplashni takomillashtirish bo'yicha takliflar

Yo'nalish	Taklif etiladigan chora	Kutiladigan natija	Amaliy ahamiyat
Investitsion komponent	Tarif tarkibida alohida ko'rsatkich sifatida ajratish	Tushumlar maqsadli yo'naltiriladi	Investitsiya dasturi moliyaviy ta'minlanadi
Ko'p yillik tarif davri	Kamida bir necha yillik prognozli tarif modelini qo'llash	Pul oqimi barqarorlashadi	Kredit va investor ishonchi ortadi
Ochiq investitsiya hisoboti	Tarifdan tushgan investitsiya mablag'lari ijrosini e'lon qilish	Jamoatchilik ishonchi kuchayadi	Asossiz xarajatlar kamayadi
Sifat bilan bog'lash	Tarif komponentini yo'qotish va uzilish indikatorlari bilan bog'lash	Natijadorlik oshadi	Iste'molchi manfaatlari himoyalanaadi
Manzilli himoya	Aholining zaif qatlamlari uchun kompensatsiya mexanizmlarini qo'llash	Tarif islohoti ijtimoiy muvozanatli bo'ladi	Iqtisodiy va ijtimoiy maqsadlar uyg'unlashadi

3-jadvalda berilgan takliflar tarif siyosatini investitsion moliyalashtirishning shaffof va nazorat qilinadigan instrumentiga aylantirishga xizmat qiladi. Ular korxonaning kapital ehtiyojini qoplash bilan birga iste'molchi manfaatlarini himoya qilish va regulyator nazoratini kuchaytirishga yo'naltirilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yoqilg'i-energetika korxonalarida investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash mexanizmi korxonaning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligi, asosiy fondlarni yangilash va xizmat sifatini oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Tarif faqat joriy xarajatlarni qoplash vositasi emas, balki investitsion dasturlarni moliyaviy ta'minlashning tartibga solinadigan iqtisodiy instrumenti sifatida qaralishi lozim.

Tarif tarkibida investitsion komponentni aniq ajratish mablag'larning maqsadli ishlatilishini ta'minlaydi. Bunda komponent miqdori tasdiqlangan investitsiya dasturi, aktivlar holati, amortizatsiya ehtiyoji, qarzga xizmat ko'rsatish xarajatlari va xizmat sifati indikatorlari asosida belgilanadi. Aks holda, tarif orqali qoplash mexanizmi shaffof bo'lmaydi va iste'molchilar bilan korxonaga o'rtasida ishonch pasayadi.

Maqolada taklif etilgan model investitsiya xarajatlarini ekspluatatsion xarajatlar, amortizatsiya ajratmalari, kapital qaytim talabi, investitsion komponent va boshqa manbalar bilan bog'liq holda hisoblash imkonini beradi. Ushbu yondashuv tarif siyosatini investitsiya dasturlari bilan uyg'unlashtirib, qoplash manbalari va sarf yo'nalishlarini aniq ko'rsatadi.

Shundan kelib chiqib, quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq: birinchidan, tarif tarkibida investitsion komponent alohida satr sifatida shakllantirilishi kerak; ikkinchidan, amortizatsiya ajratmalarining maqsadli investitsion hisobini yuritish lozim; uchinchidan, ko'p yillik tarif davri va indeksatsiya qoidalarini joriy etish investitsiya prognozini yaxshilaydi; to'rtinchidan, tarifdan tushadigan investitsiya mablag'lari bo'yicha ochiq hisobotlar e'lon qilinishi zarur; beshinchidan, tarif siyosati xizmat sifati va texnik yo'qotishlarni kamaytirish indikatorlari bilan bog'lanishi kerak; oltinchidan, aholining zaif qatlamlari uchun manzilli ijtimoiy himoya

mexanizmlari tarif islohoti bilan birga qo'llanishi maqsadga muvofiq.

Umuman olganda, investitsiya xarajatlarini tarif siyosati orqali qoplash mexanizmining takomillashtirilishi yoqilg'i-energetika korxonalariga barqaror pul oqimi yaratish, kredit va investorlar oldidagi majburiyatlarni bajarish, asosiy fondlarni yangilash va iste'molchilarga ko'rsatiladigan xizmat sifatini oshirish imkonini beradi. Bunday mexanizm iqtisodiy asoslangan tarif, shaffof investitsiya dasturi va kuchli regulyator nazorati uyg'unligida samarali ishlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 25-dekabrda "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida" O'RB-598-son Qonuni. <https://lex.uz/ru/docs/-4664142>
2. O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 7-avgustda "Elektr energetikasi to'g'risida" O'RB-939-son Qonuni. <https://lex.uz/uz/docs/-7051573>
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 15-iyunda "Yoqilg'i-energetika tarmog'ida tariflarni tartibga solish chora-tadbirlari to'g'risida" 337-son qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-6972980>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining. 2024-yil 21-fevralda "O'zbekiston-2030 strategiyasini amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida" PF-37-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-6811936>
5. International Energy Agency. (2024). *World energy investment 2024*. IEA. <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2024>
6. International Energy Agency. (2025). *World energy investment 2025*. IEA. <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2025>
7. World Bank. (2017). *Public-private partnerships reference guide*. World Bank Group. <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/public-private-partnerships-reference-guide-0>
8. Jamison, M. A. (n.d.). *Regulation: Price cap and revenue cap*. Public Utility Research Center, University of Florida.
9. Kahn, A. E. (1988). *The economics of regulation: Principles and institutions*. MIT Press.
10. Damodaran, A. (2012). *Investment valuation: Tools and techniques for determining the value of any asset*. Wiley.
11. Flyvbjerg, B. (2003). *Megaprojects and risk: An anatomy of ambition*. Cambridge University Press.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100